

**МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ**

Науково-методичний центр

**ТЕХНОЛОГІЯ
ВИРОБНИЦТВА
ПРОДУКЦІЇ
КРОЛІВНИЦТВА І
ЗВІРІВНИЦТВА**

ПРОГРАМА

для аграрних вищих навчальних
закладів I-II рівнів акредитації із
спеціальності 5.09010201
"Виробництво та переробка
продукції тваринництва"

2011

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР

Затверджено
Науково-методичним
центром
25 березня 2011 р.

**ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
КРОЛІВНИЦТВА І ЗВІРІВНИЦТВА**

ПРОГРАМА

**ДЛЯ АГРАРНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
5.09010201 "ВИРОБНИЦТВО ТА ПЕРЕРОБКА ПРОДУКЦІЇ
ТВАРИННИЦТВА"**

Україна
Волинська область
Рожищенський коледж Львівського
національного університету ветеринарної
2011
медицини та біотехнологій ім. С.З.Гжицького
45100, м. Рожище, вул. Грушевського, 14

УДК 637.03

Укладач Листуха В.М., викладач Маслівського аграрного технікуму ім. П.Х. Гаркавого Білоцерківського НАУ
Рецензенти: Чумакова Л.О., Стукаленко І.О., викладачі Маслівського аграрного технікуму ім. П.Х. Гаркавого Білоцерківського НАУ;
Андріященко Г.І., викладач Петрівського державного аграрного технікуму;
Зозулюк Г.Г., викладач Золочівського коледжу Львівського НАУ;
Семенюта Н.М., викладач Хомуцького ветеринарно-зоотехнічного технікуму Полтавської ДАА

Редактор Салмай Н.М.
Відповідальна за випуск Кириченко Г.Д.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програмою дисципліни “Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва” передбачено вивчення біологічних та господарських особливостей, відтворення, утримання, годівлі, технології виробництва продукції кролівництва (дієтичного м’яса, хутра і пуху) і звірівництва (товарного хутра), ведення племінної роботи в даній галузі.

Під час вивчення програмного матеріалу необхідно звернути увагу на дотримання правил охорони навколишнього середовища, техніки безпеки праці, виробничої санітарії та особистої гігієни. Для кращого засвоєння матеріалу і активізації діяльності студентів практичні заняття слід проводити в умовах виробництва, на базі навчально-дослідного господарства та інших сільськогосподарських підприємств. Під час практичних занять студенти одержують вступний і заключний інструктажі, обов’язково зазначають висновок щодо теми заняття.

На теоретичних та практичних заняттях викладач повинен використовувати різні форми і методи навчання з урахуванням теми матеріалу, який вивчається, широко практикувати активні методи навчання: семінарські, бінарні та практичні заняття в умовах виробництва, ділові ігри.

Під час проведення лабораторних та практичних занять важливо забезпечити індивідуальну роботу студентів за програмованими картками-завданнями, самостійне вивчення – за індивідуальними картками, самостійне вивчення – за індивідуальними картками, використанням живих тварин.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- біологічні особливості кролів та звірів;
- методи розведення кролів і звірів, їх добір і підбір;
- породи кролів і види звірів та їх характеристику;
- основні селекційні ознаки;
- утримання, годівлю і догляд за кролями та звірами;
- ведення племінної роботи на фермах кролів та хутрових звірів.

Уміти:

- забезпечувати раціональне використання кролів та звірів;
- організувати розведення кролів і звірів;
- організувати переробку продукції кролівництва та звірівництва;
- проводити забій та первинну обробку шкур.

Тематичний план є орієнтовним. Предметні (циклові) комісії можуть вносити зміни в розподіл навчальних годин по темах, у зміст програмного матеріалу при обов'язковому збереженні кількості годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни. Зміни, що вносяться предметною (цикловою) комісією в програму, повинні бути затверджені заступником директора з навчальної роботи.

Орієнтовний тематичний план

Назва розділу та теми	Кількість годин			Самостійне вивчення
	всього	теоретичні	практичні	
1	2	3	4	5
Вступ	2	2		
1. Технологія виробництва продукції кролівництва				
1.1. Походження, одомашнення та біологічно-господарські особливості кролів	2	2		
1.2. Породи і продуктивність кролів	4	2		2
1.3. Племінна робота в кролівництві	4	2		2
1.4. Відтворення кролів	4	2		2
1.5. Технологія утримання та годівлі кролів	6	2	2	2
1.6. Інноваційні технології виробництва м'яса кролів	4	2	2	
1.7. Профілактичні заходи і хвороби кролів	2	2		
1.8. Забій кролів, первинна обробка та вичинка шкур	4	2	2	
2. Технологія виробництва продукції звірівництва				
2.1. Об'єкти хутрового звірівництва та племінна робота зі звірами	4	2		2

1	2	3	4	5
2.2. Технологія утримання і годівлі хутрових звірів	6	2	2	2
2.3. Особливості розведення хутрових звірів	4	2		2
2.4. Поширені хвороби хутрових звірів	4	2		2
2.5. Екологічні заходи в кроле- і звірогосподарствах	4	2		2
Всього	54	28	8	18

ВСТУП

Кролівництво і звірівництво – основний виробник товарного хутра.

Дисципліна “Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва”, її значення для суспільства.

Роль кролівництва і звірівництва в умовах реформування аграрного сектору, основні шляхи збільшення дієтичного м'яса кролів та якісного хутра від хутрових звірів і кролів.

Роль науки в технології виробництва продукції кролівництва і звірівництва. Стан кролівництва в зарубіжних країнах.

Техніка безпеки та виробнича санітарія при роботі з кролями та хутровими звірями.

I. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ КРОЛІВНИЦТВА

1.1. Походження, одомашнення та біологічно-господарські особливості кролів

Походження кролів та еволюція їх в процесі одомашнення.

Біологічно-господарські та анатомо-фізіологічні особливості кролів. Ріст і розвиток кролів. Статева активність кролів. Запліднення кролів. Плодючість кролів, молочність, поліестричність, скороспілість кролів. Акліматизаційні здатності кролів. Особливості поїдання корму кролями. Копрофагія. Конституція та екстер'єр кролів.

1.2. Породи і продуктивність кролів

Значення порід кролів в Україні. Структура породи. Класифікація порід кролів. Характеристика порід: сірий велетень,

білий велетень, радянська шиншила, чорно-бурий, метелик, сріблястий, 'віденський голубий, радянський мардер, новозеландська біла, каліфорнійська, біла пухова, ангорська порода.

М'ясо кролів – високоякісний дієтичний продукт харчування. Особливості технології вирощування бройлерних кроленят на м'ясо. Інтенсивне вирощування кроленят на м'ясо. Характеристика категорій вгодованості. Технологія одержання шкурок високої якості. Фактори, які впливають на якість шкурок. Характеристика пуху кролів. Одержання пуху від кролів. Способи збирання пуху. Зберігання шкурок і пуху.

1.3. Племінна робота в кролівництві

Добір кролів за комплексом ознак. Добір ремонтного молодняка. Підбір індивідуальний і груповий. Бонітування кролів.

Чистопородне розведення кролів. Споріднене розведення. Розведення за лініями. Відтворне, вбирне і ввідне схрещування. Промислове і перемінне схрещування. Гібридизація спеціалізованих ліній.

Племінні кролегосподарства України. Зоотехнічний і племінний облік. Мічення кролів. Державні заходи з племінної роботи.

1.4. Відтворення кролів

Статева зрілість і вік першого парування кролів. Штучне осіменіння кролів. Догляд за сукрільними самками й проведення окролів. Вирощування кроленят. Проведення зимових окролів. Догляд за лактуючими самками й кроленятами-сисунами. Відтворення кроленят і догляд за ними.

1.5. Технологія утримання і годівлі кролів

Зовнішньокліткове утримання кролів. Кліткове утримання кролів в приміщеннях. Шедове утримання кролів. Комбіноване утримання. Типи кліток для кролів. Гігієна утримання кролів. Переваги і недоліки різних способів утримання.

Анатомо-фізіологічні особливості системи травлення кролів. Потреба кролів у поживних речовинах корму. Особливості годівлі самців і самок. Типи годівлі. Потреба кролів у воді. Норми та раціони

для кролів. Структура раціону. Основні корми для кролів у літній та зимовий періоди.

Практичне заняття 1

Складання раціонів для різних статевих-вікових груп кролів, кролів на відгодівлі та пухових порід кролів.

1.6. Інноваційні технології виробництва м'яса кролів

Біологічні основи вирощування кролів. Заходи щодо збереження виходу кроленят. Ремонт стада як важливий ланцюг технології. Методи вирощування кроленят на м'ясо. Сутність і значення потокової технології у виробництві кролятини.

Практичне заняття 2

Провести розрахунок основних параметрів кролеферми промислового типу.

Вибрати систему утримання.

Розрахувати потребу в кормах для кролеферми.

1.7. Профілактичні заходи і хвороби кролів

Незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби кролів. Збудники, перебіг та профілактика хвороб: міксоматозу, вірусної геморагічної септицемії, кокцидіозу.

Ветеринарно-санітарні заходи щодо виробництва продукції кролівництва.

Ветеринарно-санітарна експертиза тушок і внутрішніх органів.

1.8. Забій кролів, первинна обробка та вичинка шкурок

Відбір кролів для забою. Техніка забою і знімання шкурок. Первинна обробка, сортування і вичинка шкурок.

Практичне заняття 3

Техніка безпеки та виробнича санітарія при роботі з кролями.

Визначення стадії линяння кролів, забарвлення і якість волосяного покриву. Проведення забою кролів, зняття шкурок та їх первинна обробка.

2. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ЗВІРІВНИЦТВА

2.1. Об'єкти хутрового звірівництва та племінна робота зі звірами

Значення, історія розвитку, стан та перспективи звірівництва в Україні. Хижі звірі і гризуни та вплив одомашнення на звірів. Біологія хутрових звірів, породи, конституційні типи.

Товарні якості та оцінка шкурок. Шляхи поліпшення якості шкурок. Генетичні основи селекції. Бонітування і відбір звірів, комплектування стада і створення племядра.

2.2. Технологія утримання і годівлі хутрових звірів

Класифікація і характеристика кормів. Нормування та складання раціону годівлі звірів. Приготування кормів до згодовування. Характеристика поживних речовин. Оцінка поживності кормів. Техніка складання раціону для звірів. Розрахунок річної потреби в кормах. Утримання звірів. Забезпечення звірів водою.

Практичне заняття 4

Визначення норм годівлі та складання раціонів для хутрових звірів. Розрахунок річної потреби в кормах.

2.3. Особливості розведення хутрових звірів

Біологічні особливості хутрових звірів: дикість, пристосованість до живлення повноцінними кормами, процес линьки звірів.

Статева зрілість і господарське використання хутрових звірів. Особливості фізіології розмноження звірів. Підготовка до гону. Строки гону. Особливості статевого акту у хутрових звірів. Зміни, які виникають у хутрових звірів у процесі їх розведення. Методи розведення звірів.

Тривалість вагітності та плодючість хутрових звірів. Щеніння і лактація. Відсадка і вирощування молодяку. Техніка безпеки при роботі з хутровими звірами.

2.4. Поширені хвороби хутрових звірів

Заразні та незаразні хвороби звірів. Авітамінози. Збудники, перебіг і профілактики хвороб: паратиф (сальмонельоз), пастерельоз, хвороба аусескі, токсоінфекції та інтоксикації. Зоотехнічні вимоги до попередження захворювань.

Санітарно-гігієнічні умови утримання хворих тварин. Зоогігієнічні та ветеринарно-санітарні вимоги щодо профілактики захворювань звірів.

2.5. Екологічні заходи в кроле- і звірогосподарствах

Охорона навколишнього середовища. Покращення санітарного стану повітряного басейну та запобігання розповсюдження інфекційних та інвазійних захворювань.

ЛІТЕРАТУРА

- Бала В.І., Донченко Т.А. Технологія виробництва продукції кролівництва і звірівництва. – Вінниця: Нова книга, 2009.
- Білий Л.А. Кролівництво: навч. посіб. – 3-є доп. і перероб. вид. – К.: Вища школа, 1990. – 182 с.
- Бала В.І., Донченко Т.А. Звірівництво: методичні розробки для студентів зооінженерного факультету. – Біла Церква, 1999. – 34 с.
- Бомко В.С., Бабенко С.П., Москалик О.Ю., Гришко Г.І., Токаренко М.Д., Чумакова Л.О. Годівля сільськогосподарських тварин. – Вінниця: Нова книга, 2001.
- Бакшеев П.Д., Наймитенко С.П. Поточное производство мяса кроликов. – М.: Колос, 1980. – 172 с.
- Басовський М.З., Буркат В.П., Зубець М.В. та ін. Племінна робота: довідник. – К.: Урожай, 1995. – 440 с.
- Вакуленко І.С. Кролеводство. – Харьков: Прапор, 1998. – 180 с.
- Вакуленко І.С. Закономірності і особливості формування м'ясної продуктивності і конверсійної здатності кролів постнатальному онтогенезі // Автореферат дисертації на здобуття доктора с.-г. наук. – Харків, 1999. – 36 с.

Деребанов Л.О., Джамбазов П.В. Приклические советы по кролеводству. – София: Земиздат, 1985.

Зайцев А.Г. Звероводство. – К.: Урожай, 1984

Ильина Е.Д., Соболев А.Д. Звероводство. – М.: Агропромиздат, 1990. – 272 с.

Калугин Ю.А. Кормление кроликов. – М.: Агропромиздат, 1985. – 112с.

Корнієнко Л.Е., Дубровський О.Л. Інфекційні та інвазійні хвороби кролів. – Біла Церква, 2003. – 288 с.

Миров В.В., Калінов К.В., Зайцев О.Г. Довідник кролівника і звірівника. – 3-е, переробл. і доповн. – К.: Урожай, 1990. – 256 с.

Молодський М.Я. Настільна книга сільського господаря (фермера) – К.: Урожай, 1993.

Мирось В.В., Прядко О.О. Кролівництво. – 2-е вид. переробл. і доповн. – К.: Урожай, 1988. – 160 с.

Славов В.П., Високос М.П. Зоологія. – К.: Аграрна наука, 1997. – 376 с.

Фирсова Н.М., Шарганов В.Н. Выделка овчин и меха. – К.: Урожай, 1992.

Підписано до друку 03.03.2011 р.

Умов. друк. арк. 0,4

Наклад 111 прим. Зам. № 100

Редакційно-видавничий відділ
Наукметодцентру аграрної освіти
Міністерства аграрної політики
та продовольства України
Технікумівська, 1, смт Немішаєве
Бородянського Київської
тел. 04577-41-2-69

Свідцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 1310